

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 1975/170
Karar Sayısı : 1975/190
Karar Günü : 25.9.1975

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN MAHKEME: Kayseri Ağır Ceza Mahkemesi.

İTİRAZIN KONUSU: 15.5.1974 günlü, 1803 sayılı “Cumhuriyetin 50 nci Yılı Nedeniyle Bazı Suç ve Cezaların Affı Hakkında Kanun”un 2. maddesinin (B) bendinin Türk Ceza Kanununun 498. maddesi açısından biçim yönünden Anayasaya aykırı olduğundan iptali istenmiştir.

I. OLAY:

Görölmekte olan kamu davasında sanık hakkında uygulanacak TCK. nun 498. maddesinin yer aldığı 1803 sayılı Kanunun 2. maddesinin (B) bendinin, Anayasa'nın 92. maddesinin beşinci fıkrası ile saptanan yöntemlere uyulmadan yasalaştırıldığı C.Savcılığınca ileri sürölmüş ve bu sav Mahkemece de ciddi görölerek Türk Ceza Kanununun 498. maddesi açısından iptali için, Anayasa'nın değişik 151. ve 22.4.1962 günlü, 44 sayılı Yasanın 27. maddeleri uyarınca itiraz yoluyla Anayasa Mahkemesine başvurulmasına karar verilmiştir.

II. İTİRAZIN GEREKÇESİ:

Mahkeme 1803 sayılı Af Yasasının 2. maddesinin (B) bendindeki kuralın Anayasanın 92. maddesinin beşinci fıkrasında öngörölen yöntemlere uyulmadan yasalaştığını ileri sürmüştür.

III- YASA METİNLERİ:

1- İtiraz konusu Yasa kuralı:

15.5.1974 günlü, 1803 sayılı Kanunun 2. maddesinin, Anayasaya aykırılığı ileri süren (B) bendi şöyledir:

“Madde 2- 7.2.1974 tarihine kadar işlenmiş:

A)

B) Türk Ceza Kanununun 202, 203, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 403 ncü maddeleriyle 404 ncü maddesinin 1 nci bendinde ve 406, 407, 414/1, 415, 416/2-3, 491, 492, 493, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 503, 510 ncu maddeleriyle Askerî Ceza Kanununun 131. ve 132 nci maddelerinde gösterilen suçları işleyenler hakkında ilgili maddede öngörölen Devlet zararı önceden ödenmek; tazminat hükümleri ise saklı kalmak şartıyla bu maddenin (A) bendi hükmü uygulanır.”

2- Dayanılan Anayasa kuralı:

Esas Sayısı : 1975/170
Karar Sayısı : 1975/190

Anayasanın 92. maddesinin beşinci fıkrası şöyledir:

“Madde 92/5.- Millet Meclisi, Cumhuriyet Senatosundan gelen metni benimsemezse, her iki Meclisin ilgili komisyonlarından seçilecek eşit sayıdaki üyelerden bir karma komisyon kurulur. Bu komisyonun hazırladığı metin Millet Meclisine sunulur. Millet Meclisi, karma komisyonca veya Cumhuriyet Senatosunca da veya daha önce kendisince hazırlanmış olan metinlerden birini olduğu gibi kabul etmek zorundadır. Cumhuriyet Senatosunda üye tamsayısının salt çoğunluğu ile kabul edilmiş olan madde değişikliklerinde, Millet Meclisinin kendi ilk metnini benimsemesi için, üye tamsayısının salt çoğunluğunun oyu gereklidir. Bu halde açık oya başvurulur.”

IV- İLK İNCELEME:

Anayasa Mahkemesi, İçtüzüğü'nün 15. maddesi uyarınca toplanmış ve İçtüzüğü'nün 15. maddesi uyarınca gerekli ilk incelemeyi yapmış ve işin esası hakkındaki incelemenin başka güne bırakılmaksızın sürdürülmesine oybirliğiyle karar vermiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ:

İtirazın esasına ilişkin rapor, Mahkeme kararının gerekçesi, iptali istenen yasa ve dayanan Anayasa kuralları, bunlarla ilgili gerekçeler ve diğer yasama belgeleri okunduktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

1- İtiraz yoluna başvuran Mahkemenin kararında itiraz konusu Yasa kuralının biçim yönünden Anayasaya aykırı olarak yasallaşmadığı ve bu nedenle Türk Ceza Kanununun 498. maddesi açısından iptali gerektiği belirtilmiştir.

15.5.1974 günlü, 1803 sayılı Yasanın 2. maddesinin (B) bendindeki kural Türk Ceza Kanununun 414. maddesinin buruncu fıkrası ile sınırlı olarak Anayasa Mahkemesinin 28.11.1974 günlü, Esas: 1974/39, Karar: 1974/51 sayılı kararı ile Anayasanın 92. maddesinin beşinci fıkrasındaki biçim kurallarına aykırı olduğu gerekçesiyle iptal edilmiş ve bu karar 29.1.1975 günlü, 15133 sayılı Resmî Gazetede yayımlanmıştır.

Şu halde, 1803 sayılı yasanın 2. maddesinin (B) bendi için daha önce gösterilip saptanmış bulunan iptal nedeni burada dahi geçerlidir. Aynı neden, yukarıda gün ve sayısı açıklanan ve yayımlandığı Resmî Gazetenin gün ve sayısı gösterilen Anayasa Mahkemesi Kararında belirtilmiş olduğundan, burada yinelenmesine gerek görülmemiştir.

Muhittin Gürün ve Nihat O. Akçakayalıoğlu bu sonuca değişik gerekçe ile katılmışlardır. İhsan Ecemiş, Ahmet Koçak ve Ahmet Salih Çebi ise bu görüşe katılmamışlardır.

2- İptal hükmünün yürürlüğe giriş günü:

Anayasanın değişik 152. maddesinin ikinci fıkrasına göre, özel bir durum zorunlu kılmıyorsa, iptal hükmünün yürürlüğe gecikmeksizin konulması asıldır. İnceleme konusu olayda da Anayasaya aykırılığı anlaşılmış bir kuralın yürürlüğünü sürdürmesi için bir zorunluluk bulunmamış olduğundan, iptal hükmü için ayrı bir yürürlük günü kararlaştırılmasına gerek görülmemiştir.

Esas Sayısı : 1975/170
Karar Sayısı : 1975/190

İhsan Ecemiş, Ziya Önel, Abdullah Üner ve Nihat O. Akçakayalıoğlu bu görüşe katılmamışlardır.

VI- SONUÇ:

1- 15.5.1974 günlü, 1803 sayılı Kanununun 2. maddesinin itiraz konusu yapılan (B) bendindeki kuralın, Millet Meclisinde Anayasanın 92. maddesinin beşinci fıkrası hükmüne aykırı olarak oylanmış bulunması nedeniyle biçim yönünden ve Türk Ceza Kanununun 498. maddesiyle sınırlı olarak iptaline Muhittin Gürün ve Nihat O.Akçakayalıoğlu'nun değişik gerekçeleriyle ve İhsan Ecemiş, Ahmet Koçak ve Ahmet Salih Çebi'nin karşıoylarıyla ve oyçokluğu ile;

2- İşin niteliğine göre Anayasanın değişik 152. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca iptal hükmünün yürürlüğe gireceği günün ayrıca kararlaştırılmasına yer olmadığına, İhsan Ecemiş, Ziya Önel, Abdullah Üner ve Nihat O. Akçakayalıoğlu'nun karşıoylarıyla ve oyçokluğuyla;

25.9.1975 gününde karar verildi.

Başkanvekili

Üye

Üye

Kâni VRANA

İhsan ECEMİŞ

Ahmet AKAR

Üye

Üye

Üye

Ziya ÖNEL

Abdullah ÜNER

Ahmet KOÇAK

Üye

Üye

Üye

Şekip ÇOPUROĞLU

Muhittin GÜRÜN

Lûtfi ÖMERBAŞ

Üye

Üye

Üye

Hasan GÜRSEL

Ahmet Salih ÇEBİ

Şevket MÜFTÜGİL

Esas Sayısı : 1975/170
Karar Sayısı : 1975/190

Üye

Adil ESMER

Üye

Nihat O.
AKÇAKAYALIOĞLU

Üye

Ahmet H. BOYACIOĞLU

KARŞIOY YAZISI

12.7.1974 günlü ve 14943 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Anayasa Mahkemesinin 2.7.1974 gün ve 1974/19-31 sayılı kararına ilişkin karşıoy yazımda açıkladığım gerekçelerle çoğunluğun bu kararındaki görüşlerine de karşıyım.

Üye

İhsan ECEMİŞ

KARŞIOY YAZISI

21.1.1975 günlü ve 15125 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Anayasa Mahkemesinin 28.11.1974 gün ve 1974/34 Esas ve 1974/50 sayılı kararında açıkladığım nedenlerle çoğunluğun süreye ilişkin görüşlerine katılmıyoruz

Üye

Ziya ÖNEL

KARŞIOY YAZISI

Esas Sayısı : 1975/170
Karar Sayısı : 1975/190

Cumhuriyetin 50 nci Yılı dolayısıyla yayımlanan 1803 sayılı Af Kanununun 2. maddesinin (B) bendinin, Millet Meclisinde Anayasanın 92. maddesinin beşinci fıkrasına aykırı biçimde oylanmış olması nedeniyle Anayasa Mahkemesince, esası incelenmeksizin ve Türk Ceza Kanununun 498. maddesiyle sınırlı olarak iptaline karar verilmiştir. Bu itibarla yasama organının sözü edilen hükmü yeniden düzenlemek yetkisi mevcuttur. Böyle olunca, yasama organına bu yetkisini kullanabilme olanağının sağlanması zorunluğu ortaya çıkmaktadır.

Yasama organının bu yetkisini kullanabilmesi için de Anayasa Mahkemesi kararının Resmî Gazetede yayımlanmasından itibaren, Anayasa'nın 152. maddesiyle 44 sayılı Kanunun 50. maddesinin üçüncü fıkrası gereğince, iptal kararının yürürlüğe girmesi hususunda yeterli bir sürenin verilmesi gerekmektedir. Böyle bir süre verilmediği takdirde iptal edilen karar hükmü yürürlükten kalkacak ve bu suretle yasama organının bu hükmü yeniden düzenlenmesine fırsat ve imkân kalmayacaktır.

İptal kararının yürürlüğe girmesinde bir süre verilmek için her halde kamu düzenini tehdit edici yasal bir boşluğun meydana gelmesine kanunen gerek yoktur. Anayasanın 152. maddesinde böyle bir şart aranmamış ve 44 sayılı Kanunun 50. maddesinin üçüncü fıkrasında da yine böyle bir şart istenmemiş ve Anayasa Mahkemesinin gerekli gördüğü hallerde iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırılabileceği yazılı bulunmuştur.

Olayda, Anayasanın 152. maddesindeki (gereken hal) kaydının mevcut olup olmadığı sorununa gelince:

Anayasanın 64. maddesine göre genel ve özel af ilân etme yetkisi Türkiye Büyük Millet Meclisine ait bulunmaktadır. Türkiye Büyük Millet Meclisi affın kapsamını ve sınırını da belli etmeğe yetkilidir. Anayasa Mahkemesinin görüşü de bu yoldadır. (Anayasa Mahkemesi kararı, 9.6.1964 gün ve Esas: 1964/12, Karar: 1964/47, Anayasa Mahkemesi Kararlar Dergisi, cilt 2, Sh. 176).

Kanun koyucu, Anayasanın verdiği bu yetkiye dayanarak ve memleketin sosyal yararlarını da gözönünde tutarak, 1803 sayılı Af Kanunu ile bir bölüm suçları ve cezalarını tamamen affederken bir bölüm cezalarının 12 yılını ve diğer bir bölüm suçların cezalarından ise yalnız beş yılı affetmeği uygun bulmuş ve bu arada Türk Ceza Kanununun 498. maddesinde yazılı gasp ve yağma suçlarının tamamen değil, cezasından yalnız beş yıl indirilmesini öngörmüştür.

İptal kararının yürürlüğe girmesi konusunda süre verilmemesi halinde Anayasa Mahkemesi kararı Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte Af Kanununun sözü edilen hükmü yürürlükten kalkacak ve gasp ve yağma suçları da kanun koyucunun istek ve iradesi hilâfına 12 yıllık affa tabi olacaktır.

Yukarıda yazılı nedenlerle kararın (iptal hükmünün yürürlüğe gireceği günün ayrıca kararlaştırılmasına yer olmadığına) ilişkin kısmına karşıyım.

Üye

Abdullah ÜNER

Esas Sayısı : 1975/170
Karar Sayısı : 1975/190

KARŞIOY YAZISI

21.1.1975 günlü ve 15125 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Esas: 1974/34, Karar: 1974/50 sayılı Anayasa Mahkemesi kararına ilişkin karşı oy yazımın 3 numaralı bendinde açıkladığım gerekçelerle çoğunluğun bu kararının aynı konu ile ilgili kısmına katılmıyorum.

Üye

Ahmet KOÇAK

KARŞIOY YAZISI

Yukarıdaki kararda (1975/170-190), kanun teklif ve tasarılarının Cumhuriyet Senatosundaki görüşmeleri sonucunda, Millet Meclisince kabul edilmiş bulunan madde metinlerinin değiştirilmesi ve Millet Meclisince de bu değişikliklerin benimsenmemesi nedeniyle sorunun, Anayasanın 92. maddesinin beşinci fıkrası gereğince Karma Komisyona gitmesi halinde, benimsenmeyen maddelere ilişkin olarak Cumhuriyet Senatosunca, Karma Komisyonca ve Millet Meclisince düzenlenen metinlerin tümünün üç ayrı liste halinde ve her listenin toptan Millet Meclisince oylanmaları gerektiği öne sürülerek, 1803 sayılı Af Kanunu hakkında bu yolda işlem yapılmıyarak maddelerin ayrı ayrı oya sunulmuş olmaları, Anayasaya aykırılık nedeni sayılmış ve iptal kararı bu gerekçeye dayandırılmıştır.

Bu görüş, Anayasanın, hem 92. maddesine, hem de temel ilkelerine aykırı bulunmaktadır.

İptal kararının dayandırılması gereken düşünceler ise 2.7.1974 ve 28.11.1974 günlü ve (1974/19-1974/31), (1974/39-1974/51) sayılı Anayasa Mahkemesi kararlarına ilişkin karşıoy yazılarımda genişliğine belirtilmiş olduğundan tekrarı gereksiz bulunmuştur. (Resmî Gazete-günler: 12.7.1974, 29.1.1975; sayılar: 14943: Sb9-12; 15133: S.19-20)

Söz konusu karşıoy yazılarımda açıklanan nedenlerle bu kararın gerekçesine katılmıyorum.

Esas Sayısı : 1975/170
Karar Sayısı : 1975/190

Üye

Muhittin GÜRÜN

KARŞIOY YAZISI

21.1.1975 günlü ve 15125 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Mahkememizin 1974/34-50 sayılı kararına ilişkin karşıoy yazımın 2 numaralı bendinde açıkladığım gerekçelerle, çoğunluğun iptale ilişkin görüşlerine karşıyım.

Üye

Ahmet Salih ÇEBİ

KARŞIOY YAZISI

Anayasa 92. madde beşinci fıkra hükmünün işletilişi bakımından “oylanacak metin” ile “oylama usulü” için, 14943 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Mahkememiz 2.7.1974 gün ve 19/31 sayılı kararına bağlı ve iptâl hükmünün yürürlüğünün bir ileri tarihe bırakılması zorunluğu olarak da Resmî Gazete’nin 15125 sayısında Mahkememizin 8.11.1974 günlü kararına ek olarak yayımlanan karşıoy yazılarımda belirttiğim nedenlerle, sayın çoğunlukdan ayrılmaktayım.

Üye

Nihat O.
AKÇAKAYALIOĞLU